

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

ת"ע 61208-09-17 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז דרום ואח'

ת"ע 61157-09-17 פלוני נ' אלמוני

בפני: כב' השופטת פאני גילת כהן

תובע פלוני
באמצעות עו"ד רחמים טובים

נתבע אלמוני
באמצעות עו"ד טל צ'קול

בעניין המנוח: ז"ל ....

פסק דין

1
2 "...אין עיוור פיקח ואין שיכור פיכח, אין חכם טיפש ואין ותרן עיקש, אין שחור שהוא לבן ואין
3 לילה שהוא יום – והכל אם מדברים אנו בלשון בני אדם..."
4 (השופט המנוח מישאל חשין ז"ל, ע"פ 5612/92 מדינת ישראל נ' בארי, פ"ד מח(1)302).

פתח דבר

5
6
7
8 בלב ההליכים שלפנינו שאלת תקפה של צוואה בעדים אשר הניח אחריו מר ... ז"ל.
9 המחלוקת שלפנינו, הנטושה בין שניים מתוך ארבעת ילדי המנוח, הנושאים שם זהה, נסובה
10 בעיקר סביב השאלה האם מידת השליטה של המנוח בשפה העברית השליכה על יכולתו להבחין
11 בטיבה של הצוואה נכון למועד בו נערכה, והאם יכול שיש בזהות שבין שמותיהם של הבנים הנצים
12 בהליכים דנא כדי לשמוט הקרקע תחת כשרותה של הצוואה.

רקע כללי

- 13
14
15 1. מר ... ז"ל הלך לעולמו ביום 05.07.2017 (להלן: "המנוח") והותיר אחריו ארבעה
16 ילדים.
17
18 2. שניים מתוך ארבעת ילדי המנוח הם הצדדים שלפניי, הנושאים שם זהה, והם אחים
19 למחצה החולקים אב משותף, המנוח, אך אימהות שונות. הנתבע הוא בנו הבכור של
20 המנוח, אשר נולד לו מנישואיו הראשונים, ואילו התובע נולד לו מנישואיו השניים.

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

ת"ע 61208-09-17 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז דרום ואח'

ת"ע 61157-09-17 פלוני נ' אלמוני

- 1 למנוח נולדו שני ילדים נוספים מנישואיו השניים, הבן י. והבת ש..
- 2
- 3 יוער, כי בשנות חייו האחרונות היה המנוח גרוש והתגורר בגפו.
- 4
- 5 כתשע שנים ומחצה טרם פטירתו, ביום 18.01.2009, חתם המנוח על צוואה (להלן: "הצוואה") לפיה מנחיל הוא את מלוא זכויותיו בדירה השוכנת ברח' .... (להלן: "דירת המנוח") ואת כל יתר זכויותיו, מכל מין וסוג שהן, בחלקים שווים, לבניו: מר ... , התובע שלפנינו, ומר י.
- 6
- 7 הצוואה נחתמה בפני שני עדים: עו"ד פ. (להלן: "עו"ד פ.") וגב' ג. (להלן: "גב' ג.").
- 8
- 9
- 10
- 11 ביום 27.09.2017 הועברו לדיון בפניי ע"י הרשם לענייני ירושה שני הליכים בענייני של המנוח:
- 12 האחד - בקשה לצו קיום צוואה שהוגשה ע"י התובע (ת"ע 61157-09-17).
- 13 השני - התנגדות לבקשה לצו קיום הצוואה שהוגשה ע"י הנתבע (ת"ע 61208-09-17).
- 14
- 15
- 16 ביום 14.12.2017 הוגש כתב התנגדות מתוקן בהתאם להוראות בית המשפט.
- 17
- 18 ביום 24.04.2018 הודיע ב"כ היועמ"ש, כי אין בכוונתו להתערב בהליכים.
- 19
- 20 ישיבת קדם המשפט הראשונה התקיימה ביום 30.04.2018 ובמסגרתה ויתר ב"כ הנתבע על טענותיו בעניין כשרות המנוח לצוות. שעה שבמועד זה טרם הוגשה תגובה להתנגדות, הוריתי על הגשת תגובה לכתב ההתנגדות המתוקן ע"י התובע ושני ילדיו הנוספים של המנוח – י. וש. כן הובהר, כי גם אם האחות ש. אינה מעוניינת לקחת חלק בהליכים שבכותרת, עליה להגיש תגובתה ביחס להתנגדות למתן צו לקיום הצוואה.
- 21
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26 ביום 23.05.2018 הוגשה עמדת ש. לתיק בית המשפט, לפיה אין היא מעוניינת לקחת חלק בהליכים שבכותרת, והיא מבקשת להסתלק מחלקה בעיזבון המנוח לטובת שני אחיה, הזוכים עפ"י הצוואה: התובע וי.
- 27
- 28
- 29
- 30 התגובה להתנגדות הוגשה ע"י התובע בלבד, ובפועל האח י. לא הציג בפני בית המשפט עמדתו ביחס לצוואה, משך ידו מן ההליכים שבכותרת ולכל אורכם הדיר רגליו מבית המשפט.
- 31
- 32

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

ת"ע 61208-09-17 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז דרום ואח'

ת"ע 61157-09-17 פלוני נ' אלמוני

1

2 11. ישיבת קדם משפט נוספת התקיימה לפניי ביום 02.01.2019 ובסופה נקבע ההליך
3 לשמיעת הוכחות, תוך מתן הוראות בעניין הצגת ראיות הצדדים וזימון שני העדים
4 לצוואה לעדות בפניי.

5

6 12. דיון ההוכחות התקיים ביום 07.10.2019 במסגרתו נשמעו הצדדים ועדיהם, ובסופו
7 ניתן צו להגשת סיכומים בכתב. הצדדים פעלו בהתאם.

8

9

טענות הצדדים

10

נימוקי ההתנגדות בתמצית

11 13. הצוואה לא נחתמה בידי המנוח, וככל שנחתמה, לא הבין הוא את טיבה.

12

13 14. יש להורות על פסלות הצוואה נוכח פגמים מהותיים שנפלו בהליך העריכה שלה:
14 המנוח לא שלט בשפה העברית, עורך הצוואה לא דאג כי בשעת החתימה עליה יהא
15 נוכח מתורגמן, הצוואה לא הוקראה לו ולא תורגמה עבורו לשפתו, והמנוח לא הבין
16 טיבה של הצוואה. לטענת הנתבע, פגמים אלה נלמדים מעדותם של העדים לצוואה
17 בפני בית המשפט.

18

19 15. תוכן הצוואה עומד בסתירה לרצון המנוח, אשר מאז ומתמיד ביקש לחלוק מלוא
20 רכושו שיוותר אחריו אחרי מותו בין כל ילדיו.

21

22 16. התובע הציג בפני הנתבע את צוואת המנוח כאשר שמות העדים ותאריך החתימה עליה
23 מושחרים, ויש במעשיו כדי להעיד על העדר תוקפה של הצוואה.

24

25 17. התובע נטל חלק בעריכת הצוואה, הביא את המנוח אל עורך הדין שערך את הצוואה
26 ואף נשא בשכר טרחתו, ומשום כך יש לפסול הצוואה.

27

28

29

נימוקי התגובה שהגיש התובע להתנגדות בתמצית

30

18. דין ההתנגדות להידחות, שעה שטענות הנתבע לא הוכחו כלל.

31

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

ת"ע 61208-09-17 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז דרום ואח'

ת"ע 61157-09-17 פלוני נ' אלמוני

1 מדובר בצוואה שנחתמה כתשע שנים טרם פטירת המנוח בעודו כשיר לחלוטין
2 לעשותה.

3

4 20. התובע לא נטל חלק בעריכת הצוואה. המנוח התגורר אותה עת בגפו, פנה בעצמו לעורך
5 הדין על מנת שיערוך עבורו צוואה, נשא בשכר טרחתו, והביע בפניו את רצונו.

6

7 21. המנוח הבין היטב את תוכן הצוואה, היה דובר השפה העברית, והצוואה משקפת את
8 רצונו ונכתבה על פיו.

9

10 **גדר המחלוקת**

11 22. **הצדדים שלפניי חלוקים בשתי שאלות אלו:**

12 א- האם ידע המנוח להבחין בטיבה של הצוואה אשר נחתמה על ידו;

13 ב- האם התובע נטל חלק בעריכת הצוואה.

14

15 **דיון והכרעה**

16 23. כלל ידוע בדיני הירושה שלנו, כי יש להגשים את רצון המצווה, ובלבד שלא נפל בו פגם.

17 המחוקק העניק משקל רב לזכותו של אדם ליתן הוראות באשר ייעשה בנכסיו לאחר

18 פטירתו, גם תוך הדרת יורשיו על פי דין מזכויותיהם כירשים (רע"א 5103/95 **טובה**

19 **דשת נ' שלום אליהו**, פ"ד נג(3)97).

20

21 24. כיבוד רצון המת המהווה נר לרגלינו בכגון דא הוא ביטוי לאוטונומיה של הרצון הפרטי,

22 המעוגנת בכבודו של האדם (ראו בעניין זה למשל: ע"א 1900/96 **איזבל טלמצינו נ'**

23 **האפוטרופוס הכללי ואח'**, פ"ד נג(2)217).

24

25 25. חירותו וזכותו של המצווה לקבוע את אשר ייעשה בנכסיו לאחר פטירתו נהנית ממעמד

26 של זכות קניינית-חוקתית (רע"א 5103/95 **הנ"ל**), ותכלית דין הצוואות בכלל ודיני

27 פרשנות הצוואה בפרט, היא הגשמת רצונו.

28

29 26. עקרון העל בדיני הירושה ובהליכים משפטיים הנסובים סביב תוקפן של צוואות הוא,

30 אם כן, **הגנה על חופש הציווי וקיום רצונו של המצווה**.

31 (ראו למשל: ע"א 1212/91 **קרן ליב"י נ' פליציה בינשטוק ואח' וערעור שכנגד**, פ"ד

32 מח(3)705, 732).

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

ת"ע 61208-09-17 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז דרום ואח'

ת"ע 61157-09-17 פלוני נ' אלמוני

1

2

האם המנוח הבחין בטיבה של הצוואה, אם לאו

3

27. נקודת המוצא בכלל ולצורך הדיון דלהלן היא, שחזקה על אדם שהוא כשר לפעולות

4

משפטיות, ובהן עשיית צוואה, וחזקה היא על מצווה, כי בעת עשיית צוואתו ידע

5

להבחין בטיבה של צוואה.

6

7

בע"א 1212/91 קרן לב"י ואח' נ' פ' בינשטוק ואח' וערעור שכנגד, פ"ד מח(3)705, 716

8

קובע בית המשפט העליון כהאי לישנא:

9

"עיקר הוא כושרו של אדם לשפוט כראוי את המציאות הסובבת אותו; יכולתו לגבש

10

כוונה ורצון; ולסוף – יכולתו וכוחו לכוון את התנהגותו על פי אותה מציאות ובהתאם

11

לאותה כוונה ולאותו רצון. הגבלת כשרות תבוא במקום שכושר שיפוטו של אדם נפגם

12

כדי כך שהחברה רואה צורך להגן עליו מפני עצמו מפני מעשיו ומפני מחדליו שמקורם

13

בשיפוט מציאות לקוי – ומפני הזולת, העשוי לנצל לרעה את רפיסות דעתו ואת כושר

14

שיפוטו הלקוי".

15

16

28. בע"א 5185/93 היועץ המשפטי לממשלה נ' רינה מרום, פ"ד מט(1)318, 327-328

17

מבהיר בית המשפט העליון, כי לצורך פרשנות הביטוי "לא ידע להבחין בטיבה של

18

צוואה" שבסעיף 26 לחוק הירושה, נדרשת בחינה של שני יסודות: הבנה ורצון חופשי

19

של מצווה פלוני להבחין בטיבה של צוואתו שלו. קיום שני היסודות הללו יובילנו

20

למסקנה כי אדם היה כשיר לצוות ולכן צוואה שעשה תקפה. כן מבהיר שם בית המשפט

21

העליון, כי על פי המבחן העקרוני שנתקבל בפסיקה "רואים אדם כיודע להבחין בטיבה

22

של צוואה אם בעת עריכתה הבין שהוא חותם על צוואה; הבין כי הוא נותן רכושו ולמי

23

שהוא נותן; ידע את היקף רכושו; והיה מודע לציפיות של אלה שהוא מטיב עמהם ושל

24

אלה שהוא מודיר מצוואתו". שם, בעמ' 328.

25

26

29. צא ולמד, כי הנטל המוטל על כתפי הטוען לפסלות צוואה הוא נטל כבד, וכפי שיפורט

27

להלן, במקרה דנא מסקנתי היא, כי הנתבע לא עמד בנטל זה.

28

29

30. ראשית יצוין, כי הטענה לפיה המנוח לא ידע להבחין בטיבה של הצוואה מושתתת על

30

הוראות סעיף 26 לחוק הירושה, תשכ"ה-1965 (להלן: "חוק הירושה") שעניינו כשרות

31

לצוות. כאמור, הנתבע (אשר יקרא מכאן ואילך לשם הנוחות: "המתנגד") וויתר על

32

טענותיו בעניין זה במסגרת ישיבת קדם המשפט הראשונה, ולכן לא היה מקום לשוב

33

ולהעלותן בסיכומים.

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

ת"ע 61208-09-17 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז דרום ואח'

ת"ע 61157-09-17 פלוני נ' אלמוני

- 1
- 2 31. עם זאת, שעה שבסיכומיו מבסס המתנגד טענותיו בעניין זה על העדר הבנה של המנוח
3 את תוכן הצוואה, ולא על הכשרות הקוגניטיבית או המשפטית, אזי יש להידרש להן.
4
- 5 32. כאמור, טענות המתנגד לפיהן המנוח לא הבין טיבה של הצוואה נסובות בעיקר סביב
6 הטענה כי המנוח לא שלט בשפה העברית, כי לא הוזמן מתורגמן לשפה ה... לצורך
7 עריכת הצוואה וחתימת המנוח עליה, כי הצוואה לא הוקראה לו, תוכנה לא הוסבר לו,
8 והוא לא הבין טיבו ותכנו של המסמך עליו חתם.
9
- 10 33. לא מצאתי לקבל טענה זו, משבאתי לכלל מסקנה, כי לא עלה בידי המתנגד להרים
11 הנטל להוכיח, שהמנוח לא שלט בשפה העברית ואו לא הבין תכנו וטיבו של המסמך
12 עליו חתם, ומהווה צוואתו.
13
- 14 34. אמנם התובע (שייקרא מכאן ואילך לשם הנוחות: "המשיב") הודה במסגרת חקירתו
15 הנגדית, כי אין הוא יודע האם המנוח ידע קרוא וכתוב בעברית, אם לאו (עמ' 32 ש'
16 14-15 לפרוטוקול הדיון), ברם, כפי שיפורט להלן, במכלול הראיות שהוצגו לפניי ובראי
17 כלל הנסיבות, לא מצאתי כי די בכך כדי להעיד שהמנוח לא הבין טיבה של הצוואה
18 עליה חתם.
19
- 20 35. מעדויות הצדדים שניהם עולה, כי התקשורת בינם ובין המנוח התנהלה גם בשפה
21 העברית.
22 ראו בעניין זה עדות המתנגד: "אז בוא נגיד שעם אבא שלי שלא דובר עברית כל כך,
23 אני דיברתי אתו עברית ו... דברים שלא היה מבין אותי זרק ב...". (עמ' 15 ש' 14-16
24 לפרוטוקול הדיון).
25 ראו גם עדות המשיב: "ש. הכרת את אביך לפני שהוא חלה. איך הוא היה אז מבחינת
26 השליטה שלו בעברית?
27 ת. למה הכוונה בדיוק? דיברתי אתו בעברית" (עמ' 32 ש' 11-12 לפרוטוקול הדיון).
28
- 29 36. זאת ועוד, חתימת המנוח על הצוואה נעשתה בציון שמו בשפה העברית ולא בשפה ה...
30 לו, כטענת המתנגד, לא היה המנוח מבין עברית ולא שולט בה כלל, סביר יותר שהיה
31 חותם בשפה ה... יוער, כי ניסיון החיים וניסיונו המקצועי מלמד, שעל פי רוב, כאשר

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

ת"ע 61208-09-17 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז דרום ואח'

ת"ע 61157-09-17 פלוני נ' אלמוני

1 המצווה אינו דובר השפה העברית, הוא חותם בשפה השגורה בפיו, שהיא לרוב שפת
2 האם שלו.

3

4 עו"ד פ., עורך הצוואה, וגב' ג., ששימשו, כזכור, כעדים לחתימת המנוח על הצוואה, 37
5 העידו לפניי באופן קוהרנטי וברור אודות נהלי העבודה הנוהגים במשרדם בכל הנוגע
6 לעריכת צוואות והעידו עוד, כי עפ"י התרשמותם המנוח הבין היטב את תוכן הצוואה
7 שלו, וכי שלט בשפה העברית. בתוך כך העידו אודות נוהל העבודה שלהם עת מתברר
8 שהמצווה אינו מבין עברית ואינו שולט בשפה.

9

10 ראו בעניין זה עדותו של עו"ד פ., אשר נמצאה מהימנה עליי מאוד: "ש. במקרה של
11 המצווה אנו טוענים שהוא לא ידע את השפה העברית. האם היה נוכח בשעת עריכת
12 הצוואה מתורגמן?

13 ת. זאת הטענה שלך. האיש ידע עברית והבין עברית טוב מאוד כנראה, אחרת לא
14 הייתי עורך את הצוואה. אם בן אדם לא מבין אני מזמין מתורגמן לשפה שהוא מדבר.
15 במקרה הזה מדובר ב... ואז אני מתחיס (צ.ל : מחתים – פ.ג.כ) את המתרגם בתוך
16 הצוואה שהוא תרגם למצווה את הצוואה ושהמצווה הבין את תוכנה. במקרה הזה לא
17 היה שום צורך כי האיש הבין את הכל והוא גם חתם בעברית. הצוואה חתומה
18 בעברית. כל מה שכתוב פה הוא ביקש ממני לכתוב בצוואה.

19

20 "ש. בהעדר שליטה בשפה העברית איך הוא ביקש ממך זאת? ת. אני אומר שהוא
21 הבין עברית טוב מאוד כנראה. כשאני נפגש עם מצווה אני שואל אותו לרצונו והוא
22 אמר שהוא רוצה לתת את כל מה שיש לו לשני הילדים האלה שרשומים בצוואה ואז
23 אני עורך את הצוואה ואחרי שגמרתי לערוך את הצוואה אני מדפיס כמה העתקים,
24 נותן לאיש העתק אחד ומקריא לו בנוכחות העדה את כל מה שכתוב בצוואה ושאחר
25 כך אני שואל אותו אם הוא הבין ומוודא. כאן שאלתי אותו אם זה אכן מה שהוא רוצה
26 להוריש את כל מה שיש לו לשני הילדים האלה, הוא אמר שכן ואז החתמתי אותו
27 בנוכחות העדה" (ההדגשות אינן במקור - פ.ג.כ; עמ' 34 ש' 17 עד עמ' 35 ש' 10
28 לפרוטוקול הדיון).

29

30 לא נעלם מעיניי, כי עו"ד פ. השתמש במונח "כנראה", אך אין בכך כדי לפגוע במהימנות 38
31 גרסתו, אלא בדיוק ההיפך הוא הנכון. השימוש במטבע הלשון "כנראה" מלמד, שהגם
32 שאין העד זוכר בבירור פרטי המקרה דנא (והדבר הגיוני בשים לב לחלוף הזמן ממועד
33 החתימה על הצוואה ועד מועד העדות בפני בית המשפט), הרי שישנה משנה סדורה

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

ת"ע 61208-09-17 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז דרום ואח'

ת"ע 61157-09-17 פלוני נ' אלמוני

1 בכל הנוגע לעריכת צוואות במשרדו, וסביר שגם במקרה זה שלפנינו נערכה הצוואה
2 עפ"י נהלי העבודה הנוהגים במשרד.

3
4 כאמור, עו"ד פ. העיד, כי כחלק מנהלי העבודה הנוהגים במשרדו, ככל שהיה מתברר
5 לו, שהמנוח אינו מבין את השפה, היה מזמין מתורגמן לצורך עריכת הצוואה והחתמתו
6 עליה, ומציין זאת בצוואה, ועדותו נמצאה מהימנה עליי.

7 הכללים בדבר נהלי העבודה האמורים במשרדו של עו"ד פ. נלמדים בבירור גם מעדותה
8 של גב' ג., העובדת במשרדו זה 28 שנה (נכון למועד עדותה בפני בית המשפט), אשר
9 הבהירה, כי הוא מזמין מתורגמן למעמד החתימה על צוואה רק כאשר הוא מתרשם
10 שהמצווה אינו מבין את השפה (עמ' 41 ש' 15-7 וכן עמ' 42 ש' 23-20 לפרוטוקול הדיון).

11
12 מעדותה של גב' ג. עולה עוד, כי בהיותה עדה לצוואה השתכנעה, כי המנוח הבין תוכנה .39
13 של הצוואה עליה חתם: "פה הייתה הבה (צ.ל: הבנה – פ.ג.כ) מלאה ממה שאני זוכרת,
14 הוא גם חתם שם. אני עדה לצוואה.

15 ש. כי מה

16 ת. אני עדה לצוואה שהוא חתם על הצוואה שהוא היה בסדר והוא גם חתם בעברית
17 אם אתה שם לב.

18 ש. במקרה זה היה מתורגם אם לא היה.

19 ת. פה לא. כי עו"ד פ. ראה שהוא מבין. אם עו"ד פ. היה רואה שהוא לא מבין, הוא
20 היה מזמין מתורגמן, ולא היה מוכן בכלל לעשות את הצוואה.

21 ש. את בעצמך שוכנעת והבנת מה המצווה אומר. את חתמת על הצוואה את אומרת
22 שהבנאדם הבין.

23 ת. ברור. כי עו"ד פ. שואל אתה הבנת ואני לידו וזה לא פעם ראשונה שאני נוכחת
24 במעמד כזה של חתימה על צוואה. עשרות צוואות עוברות לי בין הידיים, אני חותמת
25 על המון צוואות" (ההדגשות אינן במקור: פ.ג.כ; עמ' 41 ש' 14 עד עמ' 42 ש' 3
26 לפרוטוקול הדיון).

27
28 וכן:

29 "ש. באותו יום, אני מחזיר אותך למקרה שלנו, את אומרת שהוא הבין על מה שהוא
30 חותם. ת. אני אומרת שהוא הבין על מה שהוא חותם, עו"ד פ. שאל אותו האם אתה
31 מבין על מה אתה חותם ואם זה מה שהוא רוצה שייכתב בצוואה. אחרי שהוא אומר
32 כן, אנחנו חותמים" (עמ' 42 ש' 7-4 שם).

33

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

ת"ע 61208-09-17 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז דרום ואח'

ת"ע 61157-09-17 פלוני נ' אלמוני

- 1 וכן :
- 2 "ש. מה הייתה הדינמיקה ומה המצווה נכנס ומה אמר ?
- 3 ת. שהוא רוצה לעשות צוואה. עו"ד פ. שואל מה אתה רוצה לכתוב בצוואה. זה מה
- 4 שאני יום יום חיה עם זה.
- 5 ש. לגבי עו"ד פ. הוא העיד, את עדה בפני עצמך. את נכח (צ.ל : נכחת- פ.ג.כ) במקום.
- 6 ת. נכון.
- 7 ש. את שמעת את ההוראות שהמצווה אמר.
- 8 ת. אני שומעת.
- 9 ש. שמעת במקרה זה.
- 10 ת. אני שומעת בכל צוואה לא רק במקרה זה. אני נוכחת באותו רגע עם המצווה. הוא
- 11 גם קורא את הצוואה, אני לידו נוכחת" (ההדגשות אין במקור- עמ' 42 ש' 17-4 שם).
- 12
- 13 40. זאת ועוד - לא זו בלבד שמעדות עו"ד פ., עורך הצוואה, עולה, כי המנוח הבין היטב את
- 14 השפה העברית, אלא הוא ידע גם להסביר היטב ובצורה ברורה את רצונו (עמ' 38 ש' 20-21 לפרוטוקול הדיון).
- 15
- 16
- 17 41. לטענת המתנגד רמת השפה בה מנוסחת הצוואה גבוהה, עד כי הוא עצמו אינו מבין את
- 18 תוכנה, ועל כן ברי, כי גם המנוח, בגילו המתקדם, לא הבינו.
- 19
- 20 גם טענה זו דינה להידחות ומוטב היה אלמלא נטענה.
- 21
- 22 מעיון בצוואה עולה, כי מדובר בצוואה סטנדרטית למדי, קצרה, ממוקדת ועניינית,
- 23 באורך של כמחצית העמוד בלבד, המנוסחת בשפה פשוטה וברורה, השגורה בפי כל.
- 24
- 25 42. לא מצאתי לקבל גם טענתו, כי העדר התרגום של הצוואה למנוח טרם החתימה עליה
- 26 מהווה פגם היורד לשורש העניין, שעה ששוכנעתי, כאמור, כי שירותי תרגום לא היו
- 27 נחוצים במקרה דנא.
- 28
- 29 43. כן מצאתי לדחות טענת המתנגד לפיה המנוח לא הבחין בטיב הצוואה, היות שהמשיב
- 30 והוא נושאים שמות זהים, ולכן לדידו, מנקודת המבט של המנוח ובהתאם להבנתו,
- 31 דווקא הוא, המתנגד, זכאי למחצית מן העיזבון ולא המשיב.
- 32

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

ת"ע 61208-09-17 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז דרום ואח'

ת"ע 61157-09-17 פלוני נ' אלמוני

- 1 עדות עו"ד פ., עורך הצוואה, הייתה מהימנה עליי גם בעניין זה: " ש. אנחנו יודעים .44
- 2 שהמנוח לא ידע לקרוא ולכתוב, ולמנוח שני ילדים הנושאים שם זהה. אתה אומר
- 3 שהמנוח אמר שמות של ילדיו פלוני ואלמוני ובהתאם לכך נערכה הצוואה. בהנחה
- 4 שהטענה שלנו שהוא לא ידע לקרוא היא נכונה, איך אתה, עורך הצוואה, ידע (צ"ל:
- 5 ידעת – פ.ג.כ.) למה התכוון המנוח?
- 6 ת. הסברתי מקודם שזה מה שהמנוח אמר לי וזה מה שכתבתי בצוואה. לשאלת
- 7 ביהמ"ש, האם היית ער לכך שלמנוח יש שני בנים עם שם זהה, אני משיב כי איני
- 8 זוכר אם ידעתי על כך אז או לא.
- 9 ש. אם כך, תסכים איתי שממילותיו של המנוח לא יכולת להבין לאיזה ... הוא התכוון.
- 10 ת. בהחלט, יכולתי להבין שהוא מתכוון ל... שרשום בתעודת הזהות.
- 11 ש. איך אדוני יכול היה להבין זאת, האם .... היה נוכח.
- 12 ת. אף אחד לא היה נוכח פרט למצווה.
- 13 ש. אני בטוח ומשוכנע (חסר: שאתה עושה – פ.ג.כ.) את עבודתך נאמנה ומוודה (צ"ל:
- 14 מוודא – פ.ג.כ.) שהצוואה נערכה כדין ושהיא צוואתו האחרונה של המנוח. איך אתה
- 15 יכול לקבוע מה הייתה כוונתו של המנוח? לאיזה משני בניו הנושאים שם זהה הוא
- 16 התכוון?
- 17 ש. הוא הציג לי תעודת זהות ואמר לי שאלה שרשומים בתעודה לאלו הוא רוצה שאני
- 18 ארשום את הצוואה.
- 19 ש. אז גם הבת הנוספת רשומה בתעודה?
- 20 ת. הוא ביקש רק לשני הבנים האלה.
- 21 ש. איך הבנת זאת?
- 22 ת. ממה שהוא דיבר איתי.
- 23 ש. הוא אמר את השם?
- 24 ת. הוא נתן לי את התעודה ולפי זה עשיתי את הצוואה (ההדגשות אינן במקור - פ.ג.כ.;
- 25 עמ' 37 ש' 4 עד עמ' 38 ש' 8 לפרוטוקול הדיון).
- 26
- 27 עו"ד פ. הביא עמו לעדות צילום של ספח תעודת הזהות של המנוח, אשר נעשה על ידו, .45
- 28 והוא הוגש לתיק כמוצג וסומן כ-ת/1. בספח זה מופיעים שלושת ילדי המנוח מנישואיו
- 29 השניים בלבד, ועל שום כך מצאתי לקבל עדותו של עו"ד פ., לפיה פרטי הזוכים נרשמו
- 30 על ידו בצוואה בהתאם לספח המצורף לתעודת הזהות של המנוח באשר הוצג לו על
- 31 ידו.
- 32

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

ת"ע 61208-09-17 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז דרום ואח'

ת"ע 61157-09-17 פלוני נ' אלמוני

- 1 נוכח המפורט לעיל, באתי לידי מסקנה שהמתנגד לא עמד בנטל המוטל עליו להוכיח
2 כי המנוח לא הבחין בטיבה של הצוואה ו/או לא הבין את תכנה.
3
- 4 האם התובע נטל חלק בעריכת הצוואה
- 5 47. סעיף 35 לחוק הירושה קובע לאמור: "הוראת צוואה, פרט לצוואה בעל-פה, המזכה
6 את מי שערך אותה או היה עד לעשייתה או לקח באופן אחר חלק בעריכתה, והוראת
7 צוואה המזכה בן-זוגו של אחד מאלה – בטלה".
8
- 9 48. בענייניו של סעיף 35 לחוק הירושה כבר נקבע, כי תוצאותיו מרחיקות לכת וחמורות,
10 עת מדובר בהוראה אשר ככל שמתקיימים התנאים הקבועים בה, קמה "חזקת בטלות
11 חלוטה" (ראו: ע"א 7506/95 מיכל שוורץ נ' בית אולפנא בית אהרון וישראל, פ"ד
12 נד(2) 215).
13
- 14 49. הוראת הסעיף פורשה בפסיקה עפ"י שתי גישות שונות: הגישה האחת גורסת, כי נוכח
15 תוצאותיה הקשות של הוראה זו, יש לפרשה בצמצום (ראו בעניין זה: ע"א 576/72
16 משה שפיר נ' צבי אריה שפיר, פ"ד כז(2) 373), ואילו הגישה השנייה מעניקה לה
17 פרשנות רחבה יותר, ולפיה יש לפנות אל השכל הישר ולבחון ספציפית בכל מקרה
18 ומקרה מהי הפרשנות הראויה שיש ליתן לביטוי "נטל חלק בעריכת הצוואה" מבלי
19 לקבוע מראש לאיזה מן השלבים שבעשיית צוואה מכוונת הוראת הסעיף (ראו בעניין
20 זה: ע"א 433/77 אליקים הררי נ' מרים הררי, פ"ד לד(1) 776).
21
- 22 50. בכל הענווה, דעתי היא, כי יש לדבוק בפרשנות הרחבה. להבנתי, על בית המשפט לבחון
23 התמונה הנפרשת לפניו במלואה, תוך שימת דגש על נסיבות עריכת הצוואה, לרבות
24 סיפור הרקע לבוא הצוואה אל העולם ואירועים שקדמו לעריכתה ותוך מיקוד הבחינה
25 במידת האינטנסיביות והעוצמה, ככל שישנן, במעורבות הנהנה על פי הצוואה
26 בעריכתה.
27
- 28 51. בעניין זה מצאתי להפנות לאמור בספרם של המלומדים שוחט, פינברג ופלומין: "כללו
29 של דבר, המבחן הוא מידת המעורבות ואופייה: ככל שיהיו מעורבות הנהנה ופעילותו
30 רבות יותר, גסות יותר ועמוקות יותר, תגדל הנטייה לפסול את הצוואה גם אם
31 מעורבות זו התבצעה בשלבים שאינם בגדר שלבי העריכה של הצוואה על פי הפרשנות

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

ת"ע 61208-09-17 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז דרום ואח'

ת"ע 61157-09-17 פלוני נ' אלמוני

- 1 המצמצמת שניתנה למונח זה" (ש. שוחט, נ, פינברג, י פלומין: "דיני ירושה ועיזבון",
2 מהדורה שביעית, תשע"ד-2014, עמ' 138).
- 3
- 4 52. לאחר שבחנתי הראיות המונחות לפניי לא מצאתי, כי המשיב נטל חלק בעריכת
5 הצוואה בדרך זו או אחרת, ולכן לא נדרש בירור השאלה האם פעולותיו לכאורה
6 מצדיקות פסילת הצוואה מכוח סעיף 35 לחוק הירושה.
7
- 8 53. טענות המתנגד לפיהן המשיב נטל חלק בעריכת הצוואה נטענו בעלמא, ולא הונחה על
9 ידו כלל ועיקר התשתית הראייתית הנדרשת להוכחתן.
10
- 11 54. ראשית, מעדותו של עו"ד פ., עורך הצוואה, שוכנעתי, כי המנוח עצמו פנה אליו לצורך
12 עריכת הצוואה, שעה שהכירו משבער ייצג אותו בעסקת הרכישה של דירתו (עמ' 34
13 ש' 6-9 לפרוטוקול הדיון).
14
- 15 55. עוד שוכנעתי, כי המנוח נשא בתשלום שכר הטרחה של עו"ד פ. בגין עריכת הצוואה.
16 זאת ניתן ללמוד הן מהקבלה שצורפה לתגובת המשיב להתנגדות, ואשר הונפקה עבור
17 המנוח עצמו (נספח ב' לתגובה), והן מעדותו של עו"ד פ., אשר אישר כי קיבל שכר
18 הטרחה עבור עריכת הצוואה מידי המנוח עצמו (עמ' 39 ש' 3-4 לפרוטוקול הדיון).
19
- 20 56. זאת ועוד, מעדות הגב' ג. עולה, כי בכל הנוגע לעריכת צוואה, אחד מנהלי העבודה
21 הנוהגים במשרד עו"ד פ. הוא, שבמהלך עריכתה שוהים בחדר המצווה ועורך הדין אשר
22 עורך הצוואה בלבד (עמ' 43 ש' 16-19 לפרוטוקול הדיון). עדות זו מתיישבת עם עדותו
23 של עו"ד פ. אשר שלל מכל וכל האפשרות שהמשיב נכח במשרדו במועד עריכת הצוואה
24 (עמ' 37 ש' 13-14 לפרוטוקול הדיון). די באמור כדי לדחות כל טענה בדבר נוכחות של
25 המשיב בשעת עריכת הצוואה במקום בו נערכה.
26 ודוק, טענה זו ממילא לא הוכחה, ואינה אלא לכל היותר השערה של המתנגד.
27
- 28 יוער, כי עדות המתנגד לפיה הגיע לראשונה למשרדו של עו"ד פ. על מנת לקבל עותק
29 צילומי של הצוואה לאחר פטירת המנוח (עמ' 31 ש' 20-21 לפרוטוקול הדיון), לא
30 נסתרה.
31
32

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

ת"ע 61208-09-17 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז דרום ואח'

ת"ע 61157-09-17 פלוני נ' אלמוני

- 1 רצון המנוח
- 2 57. גם הטענה לפיה תוכן הצוואה מנוגד לרצון המנוח דינה להידחות. המתנגד לא הרים
- 3 הנטל להוכיח כי רצון המנוח היה להנחיל רכושו לכל ילדיו.
- 4
- 5 58. עדות אחיו של המנוח אשר מטרתה הייתה לבסס טענה זו לא הייתה מהימנה די הצורך,
- 6 ולבטח אין בה כדי להרים הנטל הדרוש לשם קבלת ההתנגדות ופסילת הצוואה.
- 7
- 8 59. בניגוד לטענות אח המנוח לפיהן הם היו קרובים מאוד זה לזה, נהגו בשקיפות הדדית
- 9 זה עם זה, היו אנשי סוד האחד של משנהו, וידעו הכל האחד אודות משנהו (עמ' 19 ש' 21-22 לפרוטוקול הדיון), מחקירתו הנגדית הצטיירה תמונה אחרת:
- 10
- 11 • אח המנוח אישר, כי לא ידע אודות הרכישה של דירת המנוח במועד בו נרכשה
  - 12 (עמ' 21 ש' 4-11; עמ' 22 ש' 18-19 לפרוטוקול הדיון).
  - 13 • אח המנוח לא ידע מה היה גובה ההכנסה של המנוח (עמ' 23 ש' 14-16
  - 14 לפרוטוקול הדיון).
  - 15 • אח המנוח הודה, כי ככלל הם נפגשו בתדירות של אחת לשלושה-ארבעה
  - 16 חודשים ומעת לעת באירועים משפחתיים: "ש. כמה פעמים בשבוע היית בא
  - 17 אליו? ת. אם אני לא פוגש אותו באירוע, הייתי בא אליו פעם בשלושה
  - 18 חודשים, ארבעה חודשים, אם איני פוגש אותו באירוע, אלא אם אנו נפגשים
  - 19 במסיבה, שישי שבת עושים באיזה מקום" (עמ' 21 ש' 16-18 לפרוטוקול
  - 20 הדיון).
- 21
- 22 60. עניינו הרואות, אפוא, כי אפילו הייתה מערכת היחסים של המנוח עם אחיו קרובה,
- 23 היא לא הייתה קרובה דיה, כדי שתקבל המסקנה, כי דבר עריכתה של הצוואה על ידו
- 24 היא פעולה אשר בהכרח היה משתף בה המנוח את האח.
- 25
- 26 61. זאת ועוד, אפילו תתקבל, לצורך העניין, טענת המתנגד, לפיה המנוח התכוון בצוואתו
- 27 אליו ולא אל המשיב (נוכח הזהות בשמותיהם), הרי שטענה זו אינה מתיישבת עם טענה
- 28 אחרת שלו לפיה רצון המנוח היה להנחיל רכושו לכל ארבעת ילדיו.
- 29
- 30 62. הטענה לפיה המנוח לא חתם על הצוואה נטענה בעלמא ולא הוכחה בשום צורה ואופן,
- 31 ועל כן דינה להידחות.
- 32

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

ת"ע 61208-09-17 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז דרום ואח'

ת"ע 61157-09-17 פלוני נ' אלמוני

- 1   .63 הוא הדין גם בנוגע לטענה לפיה חלק מהצוואה שהוצגה למתנגד ע"י המשיב היה מחוק, ולכן יש לפסול הצוואה.
2
3
- 4   .64 המשיב הודה במסגרת חקירתו הנגדית, כי מחק חלקים מן הצוואה בעידנא דריתחא (עמ' 4 ש' 16-24 לפרוטוקול הדיון). אכן, המשיב לא הבהיר די הצורך פשר התנהגותו והמניע שעמד מאחוריה. ברם, שעה שלבקשה לצו קיום צוואה צורפה הצוואה המקורית, ועותק חתום שלה אף הוחזק במשרדו של עו"ד פ., לא מצאתי, כי יש בפעולות בהן נקט המשיב כדי לפגוע בתקפה של הצוואה.
5
6
7
8
9
- 10   .65 טרם נעילה מצאתי להעיר, כי מקרה זה שלפנינו, מלמדנו, שצוואה בעדים אינה בבחינת משענת קנה רצוף, וודאי לא בשעה שהיא עומדת בכל התנאים הצורניים שקבע המחוקק, ובשעה שהיא נערכת בידי פרקליט מנוסה ונעדר כל אינטרס.
11
12
13
- 14   התנגדות לצוואה מעין זו חייבת, אפוא, להיות מבוססת כדבעי ולהיתמך בראיות חזקות ולא בהשערות או בתחושות סובייקטיביות, שניתן אמנם להבינן ברובד האנושי-מוסרי, אך, כאמור, אין בהן די כדי להביא לפסלותה של הצוואה ברובד המשפטי.
15
16
17
18
- 19   **סוף דבר**
- 20
- 21   .66 נוכח האמור לעיל, דין ההתנגדות לקיום הצוואה להידחות בהעדר התשתית הראייתית הנדרשת להוכחתה.
22
23
- 24   .67 המשיב רשאי להגיש צו קיום צוואה לחתימתי.
25
- 26   .68 פסק הדין ניתן לפרסום תוך השמטת שמות הצדדים ופרטים מזהים נוספים.
27
- 28   .69 המתנגד יישא בהוצאות המשיב בסך 7,000 ₪.
29
- 30   .70 בזאת מסתיימים ההליכים שבכותרת והמזכירות תסגור את התיקים.
31
- 32   ניתן היום, ד' ניסן תש"פ, 29 מרץ 2020, בהעדר הצדדים.

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

ת"ע 61208-09-17 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז דרום ואח'

ת"ע 61157-09-17 פלוני נ' אלמוני

1

פאני גילת כהן, שופטת

2

3

4

5

6

7

8

מורה לפרסום